

~ МАРКЕТИНГ, ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ~

УДК 332.1:338.2

DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-184-191>

ПАРАДИГМА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ З УРАХУВАННЯМ ФІНАНСОВОГО АСПЕКТУ

Бочко О. Ю., доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів, Україна
e-mail: bochkoolena@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-3422-4654

Бочко О. І., кандидат економічних наук., доцент, доцент кафедри геодезії та геоінформатики, Національний університет природокористування, м. Дубляни, Україна
e-mail: bochko25@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-8297-2783

Любка В. В., аспірант кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів, Україна
e-mail: lubka1980@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4262-1561

***Анотація.** В статті проведено дослідження рівня надходжень до бюджету Закарпатської області. Обґрунтовано рівень надходжень до районних бюджетів від територіальних громад в межах загального та спеціального фонду. Аналіз показників надходжень від сільських територіальних громад до бюджету Закарпатської області дозволяє зауважити низький рівень надходжень до бюджетів від сільських територіальних громад Ужгородського району. Досліджуючи надходження з різних районів Закарпатської області, спостерігаємо у третьому кварталі 2021р. найбільший рівень надходжень від Ужгородського, Хустського та Мукачівського районів. В статті здійснено диференціацію сільських територій з врахуванням фінансового аспекту. Встановлено три групи районів: першу складають Ужгородський та Мукачівський райони; другу групу становлять Хустський і Берегівський райони, а третю групу становлять Тячівський та Рахівський райони.*

***Ключові слова:** територіальні громади, диференціація, сільські території, бюджет, фінанси.*

THE PARADIGM OF DIFFERENTIATION IN RURAL DEVELOPMENT: A FINANCIAL PERSPECTIVE

Bochko Olena, Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Marketing and Logistics, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
e-mail: bochkoolena@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-3422-4654

Bochko O.I., PhD in Economics, Associate Professor, National Environmental University, Dubliany, Ukraine
e-mail: bochko25@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-8297-2783

Liubka Vitalii, Postgraduate student Department of marketing and logistic, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
e-mail: lubka1980@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4262-1561

***Abstract.** The article examines the level of revenues to the budgets of territorial communities in Zakarpattia Oblast. The level of revenues to the district budgets of territorial communities within the general and special funds is substantiated. Analysis of indicators of revenues from rural territorial communities to the budget of Zakarpattia Oblast allows us to note the low level of revenues to budgets from rural territorial communities in Uzhgorod district. Investigating receipts from various districts of Zakarpattia Oblast, we observe the highest level of income in the third quarter of 2021 in Uzhgorod, Khust, and Mukachevo districts. In the article, the differentiation of rural areas is carried out, taking into account the financial aspect. Three groups of districts are established: the first consists of Uzhhorod and Mukachiv districts; the second group consists of Khust and Berehiv districts, and the third group consists of Tyachiv and Rakhiv districts. For the short-term perspective, for the second group of*

districts, we suggest following the strategy for the development of mountainous territories. This proposal is related to the adoption of the Concept for the Development of the Mountain Territories of the Ukrainian Carpathians. Within the first and second groups, we suggest compliance with the Strategy for the Development of Territorial Communities. For the first, second, and third groups, from a strategic perspective, we suggest paying attention to cross-border cooperation, since Uzhgorod district borders Slovakia, Berehiv district borders Hungary, and Rakhiv district borders Romania. This will stimulate the activation of socio-economic, ecological, innovative, scientific, and technical directions of territorial development. The purpose of writing the article is to propose differentiation in the development of rural areas, taking into account the financial aspect. To achieve the specified goal, the following research methods were used: inductive, deductive — research of the level of revenues to the budgets of territorial communities of the Transcarpathian region; the graphic method was used to visually display the specified dynamics in the section of districts. The abstract-logical method was used to summarize the results.

Key words: territorial communities, differentiation, rural areas, budget, finances.

JEL Classification: M310.

Постановка проблеми. В сучасних умовах воєнного стану першочерговими завданнями збереження функціонування сільських територіальних громад є пошук ефективних джерел їх фінансового забезпечення. Нагадаємо, що достатній рівень фінансового стану характеризується самодостатністю та фінансовою незалежністю. Така необхідність зумовлена недостатньо ефективними наявними бюджетними механізмами фінансового забезпечення сільських територіальних громад, недостатніми обсягами небюджетних фінансових ресурсів регіону та іншими причинами. Це зумовлює активізацію діяльності територіальних громад в напрямі пошуку інноваційних шляхів фінансування громад, як внутрішнього характеру (дохід від продажу чи здачі в оренду нерухомого майна (земельних ділянок), відсотки за депозитами тощо) так і зовнішнього характеру (гранти, інвестиції, кредити, допомога небюджетних організацій). За таких умов актуальним є дослідження питань диференціації розвитку сільських територій з урахуванням фінансового аспекту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретико-методологічних аспектів розвитку сільських територій знайшли своє відображення в наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Бочко О. [2], Герцег В. [3], Готри В. [17], Саблука П. [13], Юрчишина В. [15], Чухно І. [14] та ін.

Пастух К. досліджуючи стратегічні аспекти розвитку територіальних громад вказує на необхідності удосконалення стратегічного планування. Серед яких авторка виділяє удосконалення нормативно-правової бази; взаємодію органів державної влади та представників місцевого самоврядування щодо здійснення стратегічного планування; залучення до розробки та реалізації стратегій кваліфікованих фахівців [9].

Заблодська І.В. та Гречана С.І. працюючи в даному напрямі розробили методичні рекомендації щодо формування ідентифікаційного профілю територіальної громади в сучасних умовах [6].

Полторац А. С. досліджуючи функціонування територіальних громад вказує на основні недоліки з-поміж яких: «наявність розбіжностей в першочергових потребах громад та діями з боку місцевої влади на їх задоволення; відсутність злагодженого механізму зворотного зв'язку з місцевим населенням; недостатній рівень якості послуг, що надаються місцевими органами влади; недостатня кількість працівників в місцевих органах влади» [12].

Фінансові аспекти розвитку сільських територій, зокрема напрямі фінансування розвитку та підвищення конкурентоспроможності сільських територій розкрито в працях Андріюка М. [1], Плигача К. [10], Марченко О. [10], Дем'янишина О. [4] та ін.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри велику кількість наукових праць пов'язаних розвитком сільських територій та їх фінансовим забезпеченням на сьогодні недостатньо праць присвячених вивченню диференціації розвитку сільських територій з урахуванням фінансового аспекту.

Мета дослідження. Метою написання статті є запропонувати диференціацію розвитку сільських територій з урахуванням фінансового аспекту. Для досягнення вказаної мети застосовано наступні методи дослідження, зокрема індуктивний, дедуктивний метод використано для дослідження рівня надходжень до бюджетів територіальних громад Закарпатської області, а також для розрахунку питомої ваги надходжень від сільських територіальних громад до бюджету Закарпатської області; графічний метод використано для наочного відображення динаміки надходжень до бюджетів у розрізі районів; при групуванні адміністративних районів Закарпатської області з врахуванням фінансової диференціації. Для підбиття підсумків застосовано абстрактно-логічний метод.

Основний матеріал. Диференціація сільських територій починається з відмінностей

у ряді факторів, які можуть включати економічні, соціальні, природні та інші аспекти. В нашій статті ми звернемо увагу на фінансовий аспект. Будь-яка сільська територія володіє власним фінансовим потенціалом та займається розподілом, використанням, накопиченням і примноженням фінансів для вирішення соціально-економічних питань та задоволення потреб сільської громади [3; С. 46-48]. Чим раціональніше та ефективніше використовуватимуться фінансові ресурси громади, тим швидшим буде розвиток громади.

Диференціація розвитку територіальних громад характеризується надходженням до бюджетів територіальних громад Закарпатської області. Динаміку загальних надходжень по області представлено на рис. 1.

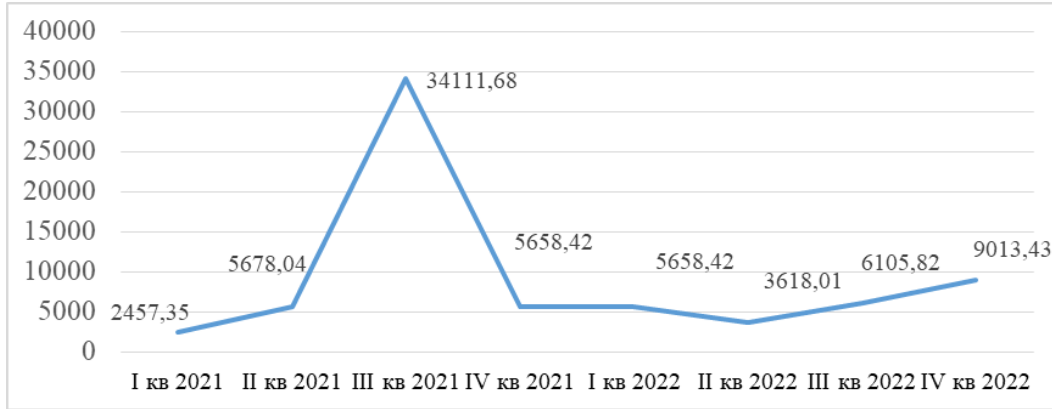

Рис. 1. Надходження до бюджетів територіальних громад Закарпатської області

Джерело: [7; 5]

Спостерігаються найвищий рівень надходження до бюджетів територіальних громад Закарпатської області у третьому кварталі 2021 року, а найнижчі були – у першому кварталі цього ж року. По при почато війни спостерігається незначне зростання надходження коштів.

Більш детальну інформацію про рівень надходжень до бюджетів Закарпатської області в розрізі регіонів подано на рис. 2.

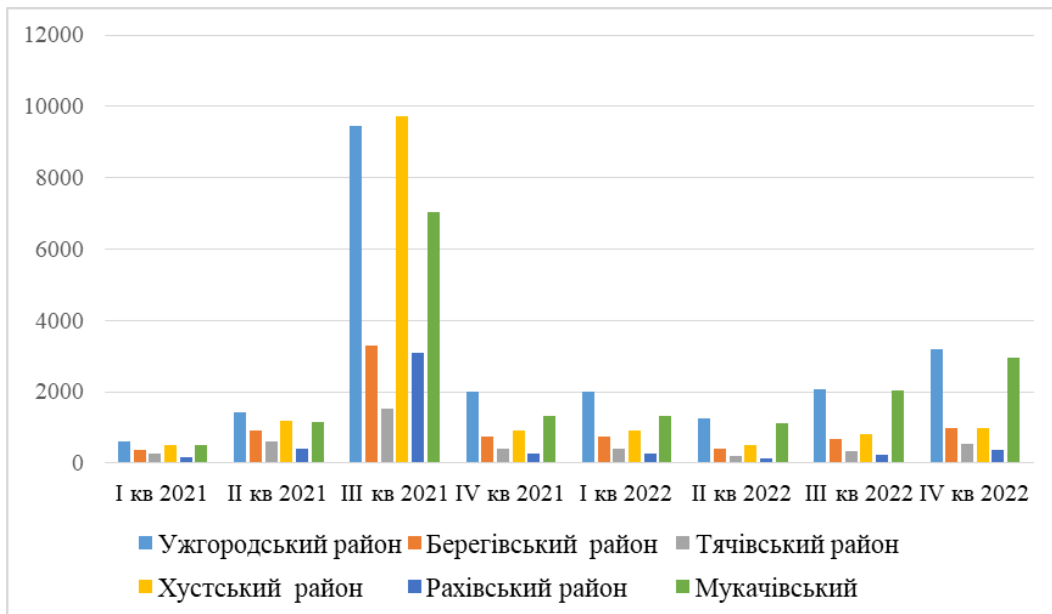

Рис. 2. Динаміка надходжень до районних бюджетів територіальних громад (загальний та спеціальний фонд), млн. грн*

Джерело: [5]

Досліджуючи надходження з різних районів Закарпатської області, спостерігаємо у третьому кварталі 2021р. найбільший рівень надходжень від Ужгородського, Хустського

та Мукачівського районів. Найменшим рівень надходжень був від Рахівського району у другому кварталі 2022 року – 135,6 млн. грн., а найбільшим – від Хустського району – у третьому кварталі 2021 року – 9731,8 млн. грн.

Відмітимо, що переважають більшість бюджетів Рахівського району становлять внески сільських ОТГ. Також досить високим є внески ОТГ до бюджетів в межах Тячівського та Берегівського районів (табл. 1).

Таблиця 1

Питома вага надходжень від сільських територіальних громад до бюджету (загальний та спеціальний фонд) у 2022р.

	I кв	Питома вага, %	II кв	Питома вага, %	III кв	Питома вага, %	IV к*	Питома вага, %
Ужгородський район	2003,4	-	1249,68	-	2065,84	-	3189,97	-
В т. ч. сільські ОТГ	82,84	4,13	46,73	3,74	72,4	3,50	143	4,48
Берегівський район	746,81	-	417,32	-	661,36	-	982,35	-
В т. ч. сільські ОТГ	167,7	22,46	89,06	21,34	137,52	20,79	205,48	20,92
Тячівський район	408,36	-	210,39	-	321,76	-	532,23	-
В т. ч. сільські ОТГ	146,13	35,78	79,83	37,94	124,26	38,62	213,73	40,16
Хустський район	913,97	-	501,83	-	796,32	-	984,47	-
В т. ч. сільські ОТГ	115,54	12,64	62,9	12,53	97,08	12,19	155,54	15,80
Рахівський район	254,3	-	135,6	-	217,69	-	355,64	-
В т. ч. сільські ОТГ	120,34	47,32	58,61	43,22	90,13	41,40	144,26	40,56
Мукачівський район	1331,58	-	1103,19	-	2042,85	-	2968,77	-
В т. ч. сільські ОТГ	142,43	14,91	67,63	6,13	121,58	5,95	223,86	7,54

Джерело: [5]

Аналіз показників надходжень від сільських територіальних громад до бюджету Закарпатської області дозволяє зауважити низький рівень надходжень до бюджетів від сільських територіальних громад Ужгородського району в третьому кварталі 2022 року – 72,4 млн, грн., що становить 3,5%. Така динаміка спостерігається протягом цілого 2022 року. Досить висока питома вага надходжень до бюджетів від сільських територіальних громад в межах Тячівського району. Зокрема діапазон 35-40% спостерігається протягом 2022 року. Рейтинг надходжень до бюджету від районів області подано в табл. 2.

Якщо розглядати диференціацію районів за фінансовим аспектом, то можемо побачити, що найбільшу питому вагу в структурі доходів області посідають Ужгородський та Мукачівський райони – більше 60% доходів. Другу групу становлять Хустський і Берегівський райони, які в сукупності вносять до бюджету близько 20% його доходу. Третю групу становлять райони, які становлять найменшу питому вагу доходів бюджету Закарпатської області - <10% бюджету. Це Тячівський та Рахівський райони.

Якщо переглянути карту Закарпатської обл, то побачимо, що запропоновані групи районів знаходяться поруч, що також стимулює їх до співпраці (рис. 3).

Таблиця 2

Диференціація районів за рівнем надходжень до бюджету області
млн. грн/%, 2022р.

Райони	I кв	%	II кв	%	III кв	%	IVк*	%	Рейтинг надходжень від регіону
Ужгородський район	2003,4	35,41	1249,68	34,54	2065,84	33,83	3189,97	35,39	1
Берегівський район	746,81	13,20	417,32	11,53	661,36	10,83	982,35	10,90	4
Тячівський район	408,36	7,22	210,39	5,82	321,76	5,27	532,23	5,90	5
Хустський район	913,97	16,15	501,83	13,87	796,32	13,04	984,47	10,92	3
Рахівський район	254,3	4,49	135,6	3,75	217,69	3,57	355,64	3,95	6
Мукачівський район	146,13	35,78	79,83	37,94	124,26	38,62	213,73	40,16	
Всього по області	1331,58	23,53	1103,19	30,49	2042,85	33,46	2968,77	32,94	2
Всього по області	5658,42	100	3618,01	100	6105,82	100	9013,43	100	-

Джерело: [5]

Рис. 3. Групи адміністративних районів Закарпатської області з врахуванням фінансової диференціації

Джерело: сформовано на основі: [8]

При цьому відмітимо, що Ужгородський район характеризується найбільшими обсягами виробництва промислової продукції, наступним в рейтингу є м. Мукачево та м. Ужгород. У решта частині області випускається її менше третини. Зокрема, в межах Ужгородського району функціонує 59 підприємств, найбільші серед них ПрАТ «Єврокар» (виробництво автомобілів), ТОВ «Ядзакі Україна» (електрокабельної продукції для автомобільної промисловості), ТОВ «Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед» (виробів електронної промисловості). Серед відомих підприємств харчової галузі: ТОВ «ХІПП - Ужгород», ДП АПФ «Леанка», СП «Влад», ФГ «Коник». Наявність такої кількості підприємств на території Ужгородського району і пояснює високий рівень надходжень до бюджету. Кривий Ріг за 2020-2022 роки, особи

Висновки. Отже, провівши диференціацію сільських територій з врахуванням

фінансового аспекту встановлено три групи районів: першу складають Ужгородський та Мукачівський райони; другу групу становлять Хустський і Берегівський райони, а третю групу - Тячівський та Рахівський райони. Відтак пропонуємо для кожної з груп застосувати різні стратегії розвитку сільських територій, сформувавши пропозиції у вигляді табл. 3.

Таблиця 3.

Матриця «групи районів x стратегії розвитку»*

Групи районів	Напрями розвитку сільських територій	
	Короткостроковий період	Довгостроковий період
I група	Стратегії розвитку територіальних громад	Транскордонне співробітництво, стратегічне партнерство
II група	Стратегії розвитку територіальних громад	Транскордонне співробітництво, стратегічне партнерство
III група	Стратегія розвитку гірських територій	Транскордонне співробітництво, стратегічне партнерство

Джерело: сформовано авторами

На короткострокову перспективу для другої групи районів пропонуємо дотримання стратегії розвитку гірських територій. Така пропозиція пов'язана із ухваленням Концепції розвитку гірських територій українських Карпат. В межах першої та другої груп пропонуємо дотримання Стратегії розвитку територіальних громад. При цьому також пропонуємо врахування плану заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, дотримання вимог проєктів Законів України «Про засади державної регіональної політики» та «Про особливості стимулювання регіонального розвитку».

Для першої, другої та третьої групи на стратегічну перспективу пропонуємо звернути увагу на транскордонне співробітництво, оскільки Ужгородський район межує із Словаччина, Берегівський район межує з Угорщиною, а Рахівський район - з Румунією, тобто всі три групи межують з країнами Європи. Крім того Ужгородський район межує із Польщею, але тут станом на 2024р. відсутній митний пропускний пункт. Це стимулюватиме активізацію соціально-економічного, екологічного, інноваційного, науково-технічного напрямів розвитку територій. Стратегічне партнерство запропоновано з метою розвитку партнерських відносин націленого на зростання двостороннього міжнародного товарообороту, а покращення співпраці стимулюватиме до розвитку підприємств в межах даних територій з метою економічної вигоди.

Список літератури

1. Андріюк М.В. Фінансове забезпечення розвитку сільських територій в умовах євроінтеграційних викликів. 2015. №7. Глобальні та національні проблеми економіки. URL: <http://global-national.in.ua/issue-7-2015/15-vipusk-7-veresen-2015-r/1305-andriyuk-m-v-finansove-zabezpechennya-rozvitku-silskikh-teritorij-v-umovakh-evrointegratsijnikh-viklikiv> (дата звернення: 12.09.2023).
2. Бочко О.Ю. Дослідження розвитку сільських територій Закарпатської області в умовах євроінтеграційних процесів. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2022. № 7 (296). С. 17-22. <http://n-visnik.oneu.edu.ua/archive.php> (дата звернення: 12.12.2023).
3. Герцег В. А. Фінансовий складник забезпечення інфраструктурного розвитку сільських територій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 26, Част. 1. С. 46-49.
4. Дем'янишина О. А. Шляхи фінансування розвитку та підвищення конкурентоспроможності сільських територіальних громад. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2011. № 2. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nppdaa/escn/2011_2_3/352.pdf. (дата звернення: 14.12.2023).
5. Децентралізація. URL: <http://decentralization.gov.ua/region> (дата звернення: 12.12.2023).
6. Заблодська І. В., Гречана С. І. Методичне забезпечення формування ідентифікаційного профілю територіальної громади. Регіональна економіка, 2021. № 2. С. 5-14.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov>.

ua/ (дата звернення: 12.12.2023).

8. Панов А. Новий адміністративно-територіальний устрій Закарпаття: специфіка, ризики та можливості. 2020. URL: <https://varosh.com.ua/dumky/novuj-administratyvno-terytorialnyj-ustrij-zakarpattya-specyfyka-ryzyky-ta-mozhlyvosti> (дата звернення: 14.12.2023).
9. Пастух К. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Науковий вісник: Державне управління, 2021. №1(1(7)). С. 195–215. [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1\(7\)-195-215](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1(7)-195-215) (дата звернення: 12.12.2023).
10. Плигач К. Д. Марченко О. Фінансове забезпечення розвитку сільських територій черкаського регіону. Галицький економічний вісник. Т. : ТНГУ, 2019. Том 57. № 2. С. 124–131. (Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка).
11. Про схвалення Концепції розвитку гірських територій українських Карпат. Розпорядження кабінету міністрів № 232-р від 03.04.2019р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prijnyato-koncepciyu-rozvitku-girskih-teritorij-ukrayinskih-karpat-gennadij-zubko> (дата звернення: 12.09.2023).
12. Полторац А. С. Організація соціально-економічного розвитку територіальних громад. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», 2020. №33. С. 88-98. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua> (дата звернення: 12.12.2023).
13. Саблук П.Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави. Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій: матер. VII річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. К., 2005. 19 с.
14. Чухно І.А. Визначення джерел фінансово-економічного забезпечення державного управління розвитком сільських територій в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2015. Вип. 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3897> (дата звернення: 12.07.2023).
15. Юрчишин В.В. Сільські території як системоутворюючі фактори розвитку аграрного сектора економіки. Економіка АПК. 2005. №3(125). С. 3-10.
16. Antoniuk N., Perkhach O. & Bochko O. Decentralization of rural areas through publicprivate partnership. Scientific Papers: Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development, 2021. Vol. 21, Issue 1, P. 55-65.
17. Hotra V. Using a sharing-platform to prevent a new outbreak of COVID-19 pandemic in rural areas. Global J. Environ. Sci. Manage. 2021. 7(2): 155-170.

References

1. Andriiuk M.V. (2015) Finansove zabezpechennia rozvytku silskykh terytorii v umovakh yevrointehratsiinykh vyklykiv. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, 7. Retried from <http://global-national.in.ua/issue-7-2015/15-vipusk-7-veresen-2015-r/1305-andriyuk-m-v-finansove-zabezpechennya-rozvitku-silskikh-teritorij-v-umovakh-evrointegratsiynikh-viklykiv> [In Ukrainian] (accessed September 12, 2023).
2. Bochko O. (2022). Research on the development of rural areas transcarpathian region in the terms of european integration processes. Naukovyy visnyk Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu, 7 (296), 17-22. Retried from: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/archive.php> [In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).
3. Hertseh V. (2019). Financial complex providing infrastruktural development of rural territories. Visnyk UzhNU, 26, 1, 46-49. [In Ukrainian]
4. Demianyshyna O.A. (2011). Ways of development and increase financing of rural territorial communities competitiveness. Visnyk Poltavskoy derzhavnoyi ahrarnoyi akademiyi, 2. Retried from: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nppdaa/econ/2011_2_3/352.pdf [In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).
5. Decentralization. Retrieved from: <http://decentralization.gov.ua/region> [In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).
6. Zablodska, I. V. and Hrechana, S. I. (2021). Methodological Support for the Formation of the Identification Profile of the Territorial Community. Rehional'na ekonomika, 2(100), 5-14. DOI: 10.36818/1562-0905-2021-2-1. [In Ukrainian]
7. Official website of the State Statistics Service of Ukraine. Retried from: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).
8. Panov A. The new administrative-territorial structure of Transcarpathia: specifics, risks and opportunities. (2020). Retried from: <https://varosh.com.ua/dumky/novuj-administratyvno-terytorialnyj-ustrij-zakarpattya-specyfyka-ryzyky-ta-mozhlyvosti> [In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).
9. Pastukh K. Strategic development planning of territorial communities. Naukovyy visnyk:

Derzhupravlinnya, 1(7), 195–215. Retrieved from: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1\(7\)-195-215](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1(7)-195-215) [In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).

10. Plyhach K. D. Marchenko O. (2019) Financial support of rural areas development in cherkasy region. *Halyts'kyi ekonomichnyy visnyk*, 57, 2, 124-131 [In Ukrainian].

11. On the approval of the Concept for the development of the mountainous territories of the Ukrainian Carpathians. (2019) Order of the Cabinet of Ministers No. 232 April 3. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/prijnyato-koncepciyu-rozvitku-girskih-teritorij-ukrayinskih-karpat-gennadij-zubko> -[In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).

12. Poltorak A. (2020). Organization of Socio-Economic Development of Territorial Communities. *Elektronne naukove vydannya z ekonomichnykh nauk "Modern Economics"*, 33, 88-98 Retrieved from: <https://modecon.mnau.edu.ua> [In Ukrainian] (accessed December 12, 2023).

13. Sabluk P.T. (2005). Rozvytok silskykh terytorii v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi stabilnosti derzhavy. *Sotsialno-ekonomichni problemy rozvytku ukraïnskoho sela i silskykh terytorii: mater. VII richnykh zboriv Vseukraïnskoho konhresu vchenykh ekonomistiv-ahrarynkiv* [In Ukrainian]

14. Chuhno I.A. (2015). Definition of sources of financial and economic provision of state management for the development of rural areas in modern conditions. *Effective economy*. – LLC "DSC-Center", Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=389> [in Ukrainian] (accessed 12 July 2023).

15. Yurchyshyn V.V. (2005). Rural territories as system formative factors of development of agrarian sector of economy. *Ekonomika APK*, 3, 125, 3-10. [In Ukrainian]

16. Antoniuk N., Perkhach O. & Bochko O. (2021). Decentralization of rural areas through publicprivate partnership. *Scientific Papers: Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 21(1), 21,1, 55-65. [In Romania].

17. Hotra V. (2021) Using a sharing-platform to prevent a new outbreak of COVID-19 pandemic in rural areas. *Global J. Environ. Sci. Manage*, 7(2), 155-170. DOI: 10.22034/gjesm.2021.02.01. [In Tehran].

Стаття надійшла до редакції 12.12.2023

Прийнята до публікації 15.12.2023